

**Posouzení některých podkladů pro
vyhodnocení vlivů stavby a provozu (EIA)
dálnice D0 518 a 519 Ruzyně – Březiněves**

Mojmír Vlašín

Brno 2023

Posouzení některých podkladů pro vyhodnocení vlivů stavby a provozu (EIA) dálnice D0 518 a 519 Ruzyně – Březiněves

autor : Mojmír Vlašín

Zadání:

Posoudit části dokumentace EIA D0 518, 519 Ruzyně – Březiněves a to : B6 Biologické posouzení a B8 Migrační studie – a to ty části, které se týkají obratlovců. (Zpracovatelé Conbios a NaturaServis). Výsledky budou podány jako expertní analýza.

Doba :

Do 1.10.2023 vč.

Podklady:

dle https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP520?lang=cs

Úvod

Na základě poskytnutých údajů, které se týkají biologického posuzování navržené dálnice v úseku Ruzyně – Březiněves jsem zhodnotil úplnost, resp. neúplnost, shromážděných podkladů pro náležité posouzení vlivu stavby na přírodu. Z hlediska své odbornosti jsem posuzoval výhradně podklady, které se týkají obratlovců, tj kruhoústých, ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Posouzení podkladů pro ostatní skupiny (všechny druhy bezobratlých, vyšší rostliny aj.) jsem neprováděl, ani jsem k nim nepřihlížel.

Podle zákona č. 225/2017 Sb. je ten, kdo v rámci výstavby nebo jiného užívání krajiny zamýšlí uskutečnit závažné zásahy, které by se mohly dotknout zvláště chráněných

živočichů, povinen předem zajistit na svůj náklad provedení hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na tyto chráněné zájmy. Vyhláška č. 142/2018 Sb. stanovuje náležitosti posouzení vlivu záměru na evropsky významné lokality a informuje o náležitostech hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny. Hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na (mj.) zvláště chráněné živočichy se použije jako součást posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, pokud splňuje zároveň požadavky tohoto zákona. Hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na chráněné zájmy je součástí žádosti o vydání povolení, souhlasu či závazného stanoviska podle tohoto zákona. Orgán ochrany přírody ho využije jako podklad pro vydání příslušného správního aktu.

V případě stavby dálnic investor musí brát v potaz i vlivy na nechráněnou přírodu, ale rozhodující a prioritní jsou vždy takové vlivy, které zasahují zvláště chráněné části přírody (tj. zejména zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy). Zatímco zvláště chráněná území jsou v mapových podkladech dobře zachycena, a to, zda se jich posuzovaná stavba dotkne nebo ne, je možno odvodit ze vzdálenosti navržené trasy od zvláště chráněného území, resp. jejich překryvu. U ZCHÚ nevzniká spor, zda zvláště chráněné území v daném místě existuje nebo ne. U ZCHD je to jinak, je to složitější a nejvíce se to projevuje o živočichů, a to zejména u živočichů s vysokou mobilitou či sezonními migracemi. Zatímco nezakreslení vyhlášeného ZCHÚ do podkladů k posuzování vlivů se považuje za hrubou chybu, nezjištění zvláště chráněných druhů se většinou pomíní s tím, že druh zde prostě nebyl nalezen. Pro ZCHD, které nebudou nalezeny (ať již opominutím, nebo úmyslně), není možné posuzovat vliv stavby na jejich populace a biotop. A proto je nezbytné dbát na to, aby průzkum fauny a flory a zejména ZCHDŽ byl proveden dostatečně důkladně a odborně.

Držitelé platné autorizace k provádění biologického hodnocení jsou povinni v rámci své autorizované činnosti podle § 67 zákona vykonávané po 1.1. 2018 vyhodnotit vliv závažného zásahu v plném rozsahu, tedy vyhodnotit vliv na zájmy chráněné podle části druhé, třetí a páté zákona o ochraně přírody a krajiny (právě pátá část řeší vliv na ZCHD). Podle vyhlášky č. 142/2018 musí hodnocení vlivu zamýšleného závažného zásahu uskutečňovaného v rámci výstavby na „chráněné zájmy“ (tj. ZCHDŽ, ZCHÚ) obsahovat (mj.)

- popis současného stavu přírody a krajiny,
- identifikaci chráněných zájmů, které budou pravděpodobně zásahem ovlivněny, včetně jejich charakteristiky zaměřené na současný stav a cíle ochrany těchto zájmů,
- údaje o termínech, obsahu, rozsahu a výsledcích přírodovědného průzkumu a terénního šetření zohledňující sezónní hlediska a údaje o provedených konzultacích s odbornými osobami s uvedením osoby konzultanta, rozsahu konzultace a závěrů konzultací,
- zhodnocení dostatečnosti podkladů pro posouzení vlivu zásahu a výčet použitých podkladů a jejich zdrojů,
- závěr hodnocení z hlediska závažnosti vlivu zásahu včetně konstatování, zda a v jaké míře zásahem dojde k ovlivnění chráněných zájmů.

Podklady a jejich zpracovatelé:

Základním podkladem pro biologické posuzování předmětného úseku stavby je práce: Biologický průzkum stavba D0 518–D0 519 Ruzyně – Březiněves od společnosti NaturaServis s.r.o. (Kozáková a spol. 2021), dále studie EVL Kaňon Vltavy u Sedlce, doplňkový průzkum, od společnosti NaturaServis s.r.o., (Kozáková 2022) a především hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, pro akci Záměr D05 518-519 Ruzyně-Březiněves, od společnosti Conbios (Kostkan 2023). Doplňkovým podkladem je práce : Dálnice D0, stavby 518 Ruzyně – Suchdol a 519 Suchdol – Březiněves - migrační studie od NaturaServis s.r.o. (Vojar, 2022). Uvedené práce jsou součástí dokumentace EIA a jsou k dispozici na portálu CENIA (viz shora). Všechny podklady jsou formálně zpracované dle příslušných pravidel a jejich zpracovatelé a společnosti mají příslušné autorizace.

Metodiky :

Použité metodiky u všech skupin obratlovců byly zvoleny adekvátně (Kostkan 2023) a jsou pro poznání druhového zastoupení na většině území dostačující. Také metodiky u prací Kozáková (2021 a 2022) a Vojar(2022) byly zvoleny adekvátně a jsou na většině území dostačující. Není však z ničeho zřejmé, proč u průzkumu EVL CZ0110154 - Kaňon Vltavy u Sedlce (Kozáková 2022) byly zcela opomenuty skupiny ptáci a savci. Předmětem ochrany tohoto EVL ovšem nejsou žádné zvláště chráněné druhy, nýbrž křovinná a bylinná společenstva, ale na ně jsou vázány různé ZCHDŽ. Průzkum (Kozáková 2022) pak jednoznačně ukazuje mj. to, že jsou zde zajímavé výskyty obojživelníků a plazů. Nepochybně však jsou zde také zajímavé výskyty ptáků a savců. Není tedy jasné, proč byly tyto skupiny opomenuty, respektive proč byly zkoumány právě obojživelníci a plazi. Není také jasné, z jakého důvodu nejsou výsledky této studie uvedeny v práci Kostkan (2023) a dokonce ani tato studie není uvedena v seznamu literatury a to přesto, že časově předcházela studii Kostkan (2023).

Výsledky :

Savci: Dva druhy savců jsou v databázi NDOP (netopýr vodní *Myotis daubentonii* a netopýr vousatý *Myotis mystacinus*) pro EVL a PP Kaňon Vltavy u Sedlce. Doplňkový průzkum (Kozáková 2022) pro tuto lokalitu nebyl zaměřen na savce a proto je zde nezaznamenal.

Ptáci: V katastrech Dolní Chabry a Čimice se vyskytuje strakapoud prostřední *Dendrocoptes medius*, některé nálezy jsou v koridoru záměru, přesto ve studii Kostkan (2023) není tento druh, který patří mezi ZCHDŽ není zaznamenán.

Plazi: V koridoru záměru existují nálezy užovky obojkové *Natrix natrix* (Čimické údolí a jiné) a také četné nálezy užovky hladké *Coronella austriaca* a užovky podplamaté *Natrix tessellata* (údolí Vltavy aj.) Ve studii Kostkan (2023) jsou zachyceny a popsány a je zde i uvedeno, že pro tyto druhy bude nezbytné v následných krocích žádat o výjimku. Avšak není zde uvedeno, že zásah záměru bude s vysokou pravděpodobností vyžadovat

rozsáhlá kompenzační opatření a vybudování náhradních biotopů. V kapitole Zmírňující opatření není o kompenzacích pro tyto druhy zmínka. S ohledem na to, že například stavba mostu přes Vltavu zasáhne i do dvou zvláště chráněných území se také může stát, že výjimka v tomto případě nebude udělena (výjimka není nároková a to ani v případě, že stavba je ve veřejném zájmu).

Migrační studie: Migrační studie (Vojar 2022) je zpracována dostatečně a vychází ze skutečného zjištěného stavu a z vlastních sledování autorů. Problém je, že většina navržených opatření není promítnuta do technických řešení (studie, projekty). Je nutné, aby návrhy ze studie byly jednotlivě posouzeny a aby se objevily i v projektové dokumentaci. Pokud budou odmítnuty (nebudou zahrnuty do projektu) je třeba jejich odmítnutí jednoduše argumentačně zdůvodnit. Zohlednění návrhů opatření pro migrace zejména skupiny A, C a D by se mělo objevit i v posudku, který však dosud není zpracován.

Závěry :

Dokumentace je po stránce metodické a po stránce sběru dat v terénu v zásadě vyhovující, obsahuje však řadu formálních chyb a také nedostatky v interpretaci dat.

V závěru práce Kostkan (2023), která integruje (nebo by měla integrovat) všechny předchozí průzkumy se paradoxně píše: „Koridor, ve kterém je navrženo vedení trasy severního obchvatu Prahy ve stavbách D0 - 518 a D0 – 519, je z největší části veden zemědělskou krajinou s převahou orné půdy, kde nejsou prakticky žádné vlivy na zájmy ochrany přírody a krajiny ve smyslu ZOPK. Avšak v další větě (která má zřejmě neúmyslně špatnou větnou stavbu) se pak praví : „Jako každá liniová stavba ovšem nelze vyloučit křížení stavby s ekologicky významnějšími strukturami krajiny, které nesou vyšší biodiverzitu.“ Pokud tedy takové křížení nelze vyloučit, pak je ovšem zásadní chybou, že studie (Kostkan 2023) tato křížení neodhalila, nepopsala a nenavrhl řešení. Právě hlavní

smysl dokumentace EIA a především biologického hodnocení je taková „křížení“ objevit a nebo vyloučit (viz kapitola Úvod)

Nebyl dosud zpracován posudek (a pokud byl, není k dispozici), který pro veřejné projednání EIA je zcela zásadní. Právě ten by měl posoudit kvalitu zpracování dokumentace a to nejen v oblasti ochrany ZCHDŽ, ale i ve všech ostatních oblastech, které posuzuje dokumentace EIA. Proto také tato studie (tedy :Posouzení některých podkladů pro vyhodnocení vlivů stavby a provozu (EIA) dálnice D0 518 a 519 Ruzyně – Březiněves) nemá ambice odhalit a popsat veškeré případné nedostatky dokumentace, ale jen upozornit na některé (podstatné).

Co je nutno udělat:

(1) Je nutno zpracovat posudek dokumentace EIA autorizovanou osobou a zveřejnit jej.

(2) Je potřebné doplnit studii Kozáková (2022) o aktuální údaje o výskytu savců, ptáků kruhoústých a ryb.

(3) Je nezbytné doplnit údaje ze studie Kozáková (2022) a případné další zjištění do závěrečného hodnocení Kostkan (2023)

(4) Je nezbytné zhodnotit závažnost vlivu záměru (stavby) na zvláště chráněné druhy živočichů, včetně konstatování, zda a v jaké míře zásahem dojde k ovlivnění jejich populační hustoty, možností migrace, kvality apod. Zejména je nezbytné posoudit možnosti kompenzace škodlivého zásahu do jejich biotopu, případně navrhnout opatření, kterými je možno škodlivý zásah vyloučit.

(5) V rámci záměru jsou navrženy dva tunely: Zámky západ a Zámky východ. Také v některých dalších úsecích plánovaného záměru je možné se vyhnout vlivu (či omezit vliv) na biotu tím, že dálnice bude vedena pod úrovní terénu (tunelem). Takové úseky by měla dokumentace navrhnout.

(6) Mezi MÚK Ústecká a MÚK Březiněves jsou navrženy dva přechody pro zvěř (ekodukty). První je v prostoru Ďáblice – Zdiby a druhý v místě polní cesty Zdiby – Březiněves. Je třeba doplnit, zda je to z hlediska migrace dostatečné vybavení nebo ne. Pokud ne, je třeba navrhnout další ekodukty. Takové návrhy však studie Kostkan (2023) ani Vojar (2022) neobsahují.

Hodnocení vlivu zamýšleného závažného zásahu (záměru) na „chráněné zájmy“ (tj. ZCHDŽ) neobsahuje všechny náležitosti podle vyhlášky č. 142/2018 a je nutno ji přepracovat a doplnit.

RNDr. Mojmír Vlašín

Literatura:

Anděl P., Gorčicová I., Hlaváč V., Miko L. & Andělová H. 2005: Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. Metodická příručka. AOPK ČR, Praha.

Anděl P., Mináriková T. & Andreas M. (eds) 2010: Ochrana průchodnosti krajiny pro velké savce. Evernia Liberec.

Bejček K. a Šťastný V., 2001 : Metody studia ekosystémů. Skripta LF ČZU v Praze.
Lesnická práce 110 s

Chobot K. a Němec M., (eds) 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky -
Obratlovci, Příroda č 34

Gaisler J., Řehák Z., Bartonička T., 2009 : Bat casualties by road traffic (Brno-Vienna)
Acta Theriologica 54 (2), 147-155

Hlaváč V. a Anděl T, 2001: Metodická příručka k zajišťování průchodnosti dálničních
komunikací pro volně žijící živočichy (AOPK ČR)

Kozáková, A., (ed.), 2021: Biologický průzkum stavba D0 518–D0 519 Ruzyně –
Březiněves. Naturaservis s. r. o., 217 pp.

Kozáková A., a spol., 2022: EVL Kaňon Vltavy u Sedlce, doplňkový průzkum, od
společnosti NaturaServis s.r.o.

Kostkan V., 2023 Hodnocení podle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a
krajiny, pro akci Záměr D05 518-519 Ruzyně-Březiněves.

Mikátová B., Vlašín M. & Zavadil V. 2001: Atlas rozšíření plazů v České republice. – AOPK ČR, Brno, Praha.

MŽP 2018 : Aktualizace metodického pokynu k postupu hodnocení vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Věstník Ministerstva životního prostředí – Listopad 2018 – Částka 8

Gent, T., & Gibson, S., eds. 1998. Herpetofauna Workers Manual. Peterborough: Joint Nature Conservation Committee.

Vojar, J., 2022: Dálnice D0, stavby 518 Ruzyně – Suchdol a 519 Suchdol – Březiněves - Migrační studie, NaturaServis s.r.o.

Vojar J., Rozínek R., Krása A., Jeřábková L. & Kloubcová J. 2021: Trvalá opatření k zajištění prostupnosti komunikací pro obojživelníky. Standard péče o přírodu a krajinu, . AOPK ČR Praha.

Vlašín M., Mikátová B., 2007: Metodika sledování výskytu plazů v České republice. ČSOP Veronica, Brno, 39 s.

Vlašín M., Mikátová, B. 2015: Terénní výzkum plazů dostává ustálenou podobu (Standardizovaná metoda bodového transektu pro plazy), ZOO Report Profi , březen 2015, s 3-4 (anglická a česká verze)

Wilson D. E., Cole F. R., Nichols J. D., Rudran R. & Foster M. S. (eds.) 1996: Measuring and Monitoring Biological Diversity: Standard Methods for Mammals. Smithsonian Institution Press, Washington and London, 409 s.

Legislativní podklady

Směrnice EU 92/43/EHS O ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice "o stanovištích").

Směrnice EU 2009/147/ES O ochraně volně žijících ptáků (směrnice "o ptácích").

Vyhláška MŽP ČR č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 142/2018 Sb. Vyhláška o náležitostech posouzení vlivu záměru a koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a o náležitostech hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny

Použité zkratky

AOPK ČR - Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

EIA – posuzování vlivů na životní prostředí

ZCHD - zvláště chráněné druhy

ZCHÚ - zvláště chráněná území

ZCHDŽ – zvláště chráněné druhy živočichů

EVL – evropsky významná lokalita

PP – přírodní památka

CENIA - Česká informační agentura životního prostředí

MÚK - mimoúrovňová křižovatka